

TARPTAUTINIO BESTSELERIO „MOIROS IR FURIJOS“ AUTORĖ

LAUREN GROFF

MATRIX

baltos lankos

Lauren Groff

Matrix

romanas

Iš anglų kalbos vertė Akvilina Cicėnaitė

baltos lankos

1.

Ji išjoja iš miško viena. Per šaltą kovo dulksną, septyniolikos metų Marija, kilimo iš Prancūzijos.

Eina 1158-ieji, pasaulį suėmęs besibaigiančios gavėnios nuovargis. Greit Velykos, šiemet jos išpuola anksti. Laukuose, tamsioje šaltoje dirvoje, kalasi sėklos, pasirengusios išsiveržti į laisvą orą. Ji pirmąsyk išvysta abatiją, blyškia ir nuošalia, iškilusią šiame drėgname slėnyje, kur dėl plūstančių nuo vandens debesų ant kalvų nesiliauja lietūs. Didžiąją metų dalį šioji vieta tvieskia smaragdo ir safyro spalvomis, sprogte sprogstą iš drėgnumos, čia tiršta avių, kikilių ir tritonų, iš derlingos dirvos dygsta gležni grybai, bet dabar, baigiantis žiemai, visur pilkuma ir šešėliai.

Senas karo žirgas niūriai dūlina, sakalas virpa iš vytelių supintame narve ant pritaisytos už nugaros dėžės.

Vėjas nutyla. Medžiai liaujasi šlamėję.

Marija junta, kad visa apylinkė stebi ją keliaujančią.

Ji aukšta, tikra milžinė nerangiai atsikišusiomis alkūnėmis ir keliais; dulksna vis kaupiasi, kol upokšniais nuteka ruonio kailio apsiaustu ir juodai nutamsina žalią galvos apdangalą. Atšiauriame Anžu giminės veide – nė lašo grožio, tik nuovokumas ir aistra, dar neišmokta suvaldyti. Veidas drėgnas nuo lietaus, ne nuo ašarų. Ji dar apverks tai, kad buvo ištrenkta lauk.

Prieš dvi dienas karalienė Eleonora pasirodė Marijos kambario tarpduryje – stambiakrūtė, auksaplaukė, sabalo kailiais apsiūta mėlyna suknia, ausis ir riešus apsikarsčiusi brangakmeniais, su švytinčiu rožiniu ir tokiais stipriais kvepalais, kad galėjo išversti iš kojų. Ji visuomet siekė nuginkluoti grožiu. Už jos stovėjo šypsenas slepiančios rūmų damos. Tarp tų išdavikių buvo netikra Marijos sesuo, kaip ir ji, karališkoji pavainikė, geidulingų tėvo paklydimų vaisius; bet šioji droviai besišypsanti būtybė, supratusi, kaip rūmuose naudotis populiariumu, tik spruko nuo Marijos pastangų su ja susidraugauti. Ji vieną dieną taps Velso princese.

Marija atliko nevikrų reveransą, ir Eleonora įplaukė į kambarį trūkčiojančiomis šnervėmis.

Karalienė pareiškė turinti naujienų, ak, ir kokių gi nuostabių naujienų, šitoks palengvėjimas, ji ką tik gavusi popiežiaus dispensą, vargšui žirgui plyšusi širdis, taip greitai suoliavęs, kad atneštų ją čionai šį rytą. Kad jos, pačios karalienės, pastangomis per šiuos mėnesius vargšėlė nesantuokinė dukra Marija iš kažkokios skylės Mene galiausiai paskirta karališkosios abatijos vyresniąja. Argi tai nėra nuostabu? Dabar galiausiai jie žino, ką daryti su šia keistuole netikra karališkąja seserimi. Dabar jie pagaliau atrado Marijai paskirtį.

Ryškliai apvedžiotos karalienės akys akimirką žvelgė į Mariją, tada nukrypo į aukštą langą atidarytomis langinėmis, atsiveriantį į sodus, kad Marija galėtų pasistiebusi ant pirštų galų stebėti lauke vaikštinėjančius žmones.

Kai jau įstengė pakrutinti lūpas, Marija kimiu balsu atsakė esanti dėkinga karalienei už spindulingą dėmesį, bet, ak, ne, ji negalėsianti būti vienuole, esanti neverta, be to, apskritai neturinti jokio dieviškojo pašaukimo.

Ir tai tiesa: religija, kurios dvasia ji buvo auginta, nors ir gausi paslapties bei ceremonijų, visuomet jai atrodė šiek tiek kvailoka, nes kodėl gi vaikai turėtų gimti nuodėmėje, kodėl ji turėtų melstis nematomoms jėgoms, kodėl dievas – trejybė, kodėl ji, juntanti kraujyje kunkuliuojančią savo didybę, turėtų būti laikoma menkesne, nes pirmoji moteris buvo sukurta iš šonkaulio, suvalgė vaisių ir prarado tingų rojų? Tai beprasmiška. Jos tikėjimas labai anksti vaikystėje iškrypo; jis ims lėtai savaip dar labiau krypti, kol įgis savitą, didingą formą.

Bet ji, septyniolikametė, šiame kukliame Vestminsterio rūmų kambaryje negalėjo prilygti elegantiškai, istorijas mėgstančiai karalienei, kuri, nors nedidelio stoto, sugėrė visą šviešą, visas mintis iš Marijos galvos, visą orą iš jos plaučių.

Eleonora tik mestelėjo žvilgsnį į Mariją, ir toji pasijuto tokia menka, kaip dar nesijautė nuo tada, kai paskutinį kartą matė Meną, kai šešios amazonės tetos pasimirė, ištekėjo arba išėjo į vienuolyną ir kai motina, imdama Marijos ranką ir spausdama prie augančio tarp krūtų kiaušinio, plačiai šypsodamasi, bet su ašaromis akyse tarė, ak, brangioji, atleisk man, aš mirštu; ir tas puikusias, stiprusis kūnas taip greitai pavirto į griaučius, skleidžiančius aitrų kvapą, o tada paliovė kvėpuoti, ir Marija mėgino atiduoti visą savo gyvastį, visas maldas, bet širdis vis tiek liko nutilus. Kartus dvylikametės Marijos skausmas vėjų košiamose kapinėse; paskui – dveji metai vienatvės, nes motina užsispyrė, kad jos mirtis liktų paslaptimi, kadangi žiaurieji giminaičiai atimsią valdą iš Marijos vos tik išgirdę žinią, ji esanti tik pavainikė mergelė, prievartos vaisius, jai niekas nepriklausa; dveji vieniši metai, kai Marija bandė kiek tik galėdama išspausti pinigų iš žemės. Tada – kanopų tuksėjimas ant tolimo tilto, link Ruano, ir per sąsiaurį į teisėtosios netikros

sesers karališkuosius rūmus Vestminsteryje, kur Marija visiems sukėlė pasibaisėjimą savo beprotišku apetitu, neprityrimu, ne-
tašytu stambių kaulų kūnu; kur daugumą karališkojo kraujo
padovanotų privilegijų ji prarado dėl to, kokia buvo.

Marijai atsisakius Eleonoros malonės, ši nusikvatojo,
ėmė ją mėgdžioti. Bet bet bet. Ar Marija tikrai maniusi, kad
vieną dieną ją ištekinsią? Ją, prasčiokę, kartuvių besiprašan-
čią? Trimis galvomis per aukštą, nerangiai trypsinčią aplink,
siaubingu žemu balsu, didžiulėmis rankomis, besileidžiančią
į debatus ir besimokančią švaistytis kardu? Koks sutuoktinis
paimtų Mariją, būtybę be grožio ar menkiausio moteriškumo
pėdsako? Ne, ne, taip būsią geriau, taip jau seniai nuspręsta,
dar rudenį, ir visa jos šeima sutikusi. Marija žinanti, kaip rū-
pintis didele valda, mokanti rašyti keturiomis kalbomis, galinti
tvarkyti sąskaitas, motinai mirus ji visa tai atliko taip puikiai,
nors tebuvo jaunutė mergelė, maža to, taip nepriekaištingai,
kad apmulkino visą pasaulį ir dvejus metus visi manė, kad ji –
tai jos mirusi motina. Aišku, reikia pasakyti, kad abatija, kur
Marija bus paskirta vyresniąja, tokia varginga, kad, deja, kaip
tik dabar vienuolės ten miršta iš bado. Jos neteko Eleonoros
malonės prieš kelerius metus ir nuo to laiko kentė baisų skur-
dą. Ir ten vis dar siaučia liga. Karalienė negalinti leisti, kad ka-
rališkiosios abatijos vienuolės mirtų ir iš bado, ir nuo baisiosios
kosulio ligos! Jai tai garbės nepadarytų.

Šaltos juodai apvestos Eleonoros akys gręžte įsigręžė į
Mariją; toji nedrįso atsakyti žvilgsniu. Karalienė liepė Marijai
patikėti, kad su laiku ji taps pusėtina vienuole. Visi, turintys
akis, mato, kad jai visuomet buvo skirta šventoji nekaltybė.

Sulig tais žodžiais damos sukudakavo juokdamosi. Mari-
ja norėjo užčiaupti joms čerškančias koseres. Eleonora ištiesė

žieduotą plaštaką. Ji švelniai pasakė, kad Marija turinti išmokti mylėti savo naująjį gyvenimą, privalanti išmokti jį priimti, nes tai esanti tiek dievo, tiek karalienės valia. Ji išvyks rytoj su karališkąja palyda ir pačios Eleonoros palaiminimu.

Nežinodama, ką dar galėtų padaryti, Marija suėmė jos mažą baltą rankelę į savo didžiulius delnus ir pabučiavo. Merginą draskė šitiek troškimų. Ji norėjo kibti dantimis į švelnų kūną ir įkąsti iki kraujų; troško durklu atkirsti plaštaką nuo riešo ir amžinai saugoti korsaže kaip relikviją.

Karalienė išplaukė iš kambario. Marija svaigstančia galva nuėjo lovon, pas tarnaitę Sesilę, ir ši išbučiavo jai galvą, lūpas, kaklą. Sesilė buvo stačiokė, atsidavusi kaip šuo. Ji kunkuliavo pykčiu ir murmėjo apkalbas, kalbėjo, kad karalienė – bjauri pasileidusi pietietė, kad karaliene ji pirmą kartą tapo tik dėl vienos įsisiautėjusios prancūziškos kiaulės, antrą kartą – dėl mirtinai uždusinančių anglišku ungurių lėkštės*, kad bet kuris galėjo ją už grašius pasiguldyti, tik pašnibždėk meilių žodelių ir ji pasikels sijonus, ne veltui jos vaikai nepanašūs vieni į kitus, velnias prikišęs bjaurasties į tą karališką galvą, ak, Sesilė tikrai girdėjusi nelabų istorijų.

Ir Marija, galiausiai atsipeikėjusi iš šoko, liepė tarnaitei nutilti, mat kambaryje it akylas sargas tebetvyrojo karalienės kvepalai.

Tada jauną Sesilės veidelį iškreipė rauda, išmušė dėmės, pasipylė snargliai, ir ji smogė antrąjį smūgį. Pasakė Marijai nevyksianti kartu į abatiją. Nors ir mylinti savo poniją, esanti per jauna ir per daug gyvastinga, kad visam laikui gyva pasilaidotų

* Aliuzija į Liudviko VII Jaunesniojo vyriausiojo brolio Pilypo ir Henriko I mirties aplinkybes (čia ir toliau – vert. past.).

su krūva vienuolių negyvoimis akimis. Sesilė sukurta santuokai, tik pažvelk į tuos klubus, galinčius išnešioti dešimt rubilių kūdikių, be to, jos keliai silpni, jai neskirta visą dieną klūpoti meldžiantis. Kelt ir klaupt, kelt ir klaupt visą dieną, kaip švilpikai. Taip, rytoj ryte Sesilė ir Marija bus išskirtos.

Ir Marija, nuo gimimo draugavusi su Sesile, šeimos valdos Mene virėjos dukra, ta netašyta būtybe, kuri iki pat šios akimirkos Marijai buvo viskas – mylimoji, sesuo, tarnaitė ir malonumų šaltinis, vienintelė ją mylinti esybė visoje Anglijoje, – galiausiai suprato, kad ją gyvą mirti išsiųs vienut vieną.

Tarnaitė raudėjo kartodama, ak, mieloji Marija, kaip man plyšta širdis.

Atsiplėšdama nuo jos Marija į tai atsakė, kad tai turbūt pats nelojaliausias širdies plyšimas.

Ji atsikėlė ir pažvelgė pro atvirą langą į rūko apgaubtą sodą jausdama, kaip jos viduje nusileidžia saulė. Įsimetė burnon abrikosų kauliukų, atlikusių nuo vaisių, vasarą pavogtų nuo karalienės medžių, nes rudenį ir žiemą ji mėgdavo iščiulpti iš jų kartumą. Vidiniame jos peizaže nuvilnijo sutemų vėsa, tamsoje viskas rodėsi bauginamai keista.

Ir pajuto, kaip iš jos slūgsta akinama meilė, užpildžiusi tuos metus Eleonoros rūmuose Anglijoje, net Marijos vargus ir vienišumą nuspalvinusi švelnia tviskančia šviesa. Pirmąją dieną Vestminsterio rūmuose ji vis dar juto sąsiaurio druską ant lūpų, kai priblokšta atsisėdo prie vakarienės stalo; galiausiai užgrojo liutnios ir obojai, ir tarpduryje pasirodė Eleonora, išpurtusi galudienė, vien tik pilvas ir krūtys, dešinys skruostas raudonas, mat tądien jai ištraukė dantį, ji judėjo tokiais mažais žingsneliais, kad, regis, sklendė it gulgė, ir veidas buvo toks pats, kokį Marija regėjo ir mylėjo sapnuose nuo mažens.